

Toepassing nieuwe verslaggevingsregels in 2019

Met ingang van 1 januari 2018 zijn de spelregels veranderd rond de waardering en resultaatbepaling van financiële instrumenten (IFRS 9) en de verantwoording van omzet (IFRS 15). IFRS 16 'Leases' geldt vanaf 1 januari 2019. De AFM heeft in 2019 een vervolg gegeven aan haar eerdere themaonderzoeken¹ naar de invoering van IFRS 9, IFRS 15 en IFRS 16 in de verslaggeving van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. De focus daarbij ligt op de invoering van IFRS 16, 'Leases', omdat we in 2018 hebben vastgesteld dat deze standaard de grootste impact heeft op de verslaggeving van veel ondernemingen.

Naar aanleiding van ons themaonderzoek naar IFRS 16 heeft de AFM 24 van de 60 onderzochte ondernemingen een brief gestuurd om hen aan te sporen de overgang naar IFRS 16 in de jaarrekening 2019 duidelijk toe te lichten. Daarnaast hebben we als onderdeel van onze reguliere toezichtactiviteiten een aantal ondernemingen vragen gesteld over de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15. Hieronder geven wij per standaard onze belangrijkste observaties weer.

Naast deze rapportage verwijzen we hierbij naar ESMA's European Common Enforcement Priorities² voor het aankomende jaar, waar deze nieuwe standaarden een prominente plaats hebben gekregen.

Praktijkvoorbeelden voor goede introductie IFRS 16 'Leases'

De standaard IFRS 16 'Leases' is per 1 januari 2019 van kracht. De AFM is nagegaan hoe de overgang naar deze nieuwe standaard en de gewijzigde grondslagen, is toegelicht in de halfjaarrekening 2019.

Methode

Op basis van de jaarrekeningen 2018 zijn de halfjaarrekeningen 2019 geselecteerd van circa 60 beursgenoteerde ondernemingen, waar de verwachte impact van IFRS 16 het grootst is. Dit speelt onder andere bij retailers met veel vestigingen. Voor deze halfjaarrekeningen zijn we nagegaan hoe de overgang naar IFRS 16 en de gewijzigde grondslagen zijn toegelicht. Uit het themaonderzoek komen een aantal goede voorbeelden, die partijen op weg kunnen helpen deze nieuwe regel juist te implementeren. Deze staan hieronder beschreven.

Gebruik overgangstoelichtingen verheldert introductie IFRS 16

IFRS 16 geeft de mogelijkheid de stelselwijziging door te voeren in de openingsbalans van de verslagperiode waarin IFRS 16 voor het eerst wordt toegepast. Dit is meestal 1 januari 2019. Hierbij moet de onderneming een aantal toelichtingen geven, bijvoorbeeld een aansluiting tussen het bedrag van de gerapporteerde operationele leases per 31/12/18 en de openingsbalanspost 'Gebruiksrechten'. Wij hebben gezien dat een aantal ondernemingen de daarbij behorende

---

¹ Zie <https://www.afm.nl/~profmedia/files/onderwerpen/financiële-verslaggeving/nieuwe-ifrs.pdf>

² Zie <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2019/okt/esma-aandachtspunten-verslaggeving-2019>.

overgangstoelichtingen ook in de halfjaarrekening 2019 hebben gegeven. Dat maakt dat de stelselwijziging in de halfjaarrekening veel beter te volgen is.

Brede toelichting maakt effecten duidelijker

Een aantal ondernemingen licht niet alleen de effecten van de invoering van IFRS 16 op het vermogen en het resultaat toe, maar ook andere effecten zoals de effecten op EBITDA en de operationele kasstroom. Door deze goed inzichtelijk te maken is het voor gebruikers duidelijk wat de gevolgen voor de jaarrekening zijn. Multiple-waarderingen op basis van EBITDA of vrije kasstroom worden door de invoering van de nieuwe standaard mogelijk beïnvloed, waardoor transparantie hierover van belang is.

Houd kengetallen vergelijkbaar

Deze transparantie geven sommige ondernemingen door de gerapporteerde IFRS-cijfers in begeleidende persberichten of het bestuursverslag aan te passen ('aangepast voor de effecten van IFRS 16'). Dit is een oplossing om de verschillende kengetallen vergelijkbaar te houden met eerder gerapporteerde cijfers. We wijzen er wel op, dat dit Alternatieve Prestatie Indicatoren zijn, die dan ook zo moeten worden gerapporteerd en geduid³.

Maak keuze oplossing transparant

IFRS 16 geeft een aantal praktische oplossingen ('practical expedients'). Het helpt de gebruiker van de verslaggeving wanneer ondernemingen expliciet aangeven welk van deze oplossingen zijn toegepast bij transitie en los daarvan welke oplossingen zijn toegepast in de algemene grondslagen.

Betekenis voor leningsconvenanten belangrijke toelichting

Een aantal ondernemingen licht de effecten van IFRS 16 op de leningsconvenanten toe. Dit is voor beleggers een belangrijke toelichting, zeker bij ondernemingen waar de financiering en de daarbij behorende convenanten van groot belang zijn voor de onderneming.

Houd rekening met sub leases

Tot slot vragen we aandacht voor het effect van deze standaard op de classificatie van sub leases. Een sub lease kan onder de nieuwe standaard eerder een financiële lease zijn voor de sub lessor, omdat voor de beoordeling hiervan de termijn van de originele lease relevant is, in plaats van de economische levensduur van het gehuurde en verhuurde actief.

---

³ Zie https://www.esma.europa.eu/system/files_force/library/2015/10/2015-esma-1415nl.pdf

Toelichting op IFRS 15 'Omzet uit contracten met klanten' over het algemeen duidelijk

Over het geheel genomen zijn de toelichtingen op de stelselwijziging en op de toepassing van IFRS 15 in deze jaarrekeningen duidelijk, zo blijkt uit ons themaonderzoek. Wel vragen we aandacht voor een aantal toelichtingen over IFRS 15 die beter kunnen, zoals de toelichting op disaggregatie van omzet en het meer ondernemingspecifiek maken van grondslagen.

Methode

In 2018 hebben we een selectie gemaakt van circa 20 ondernemingen waarbij IFRS 15 naar verwachting een significante impact op de verslaggeving heeft. Hierbij gaat het vooral om het moment waarop de omzet moet worden verantwoord en de activering van contract activa. We hebben de jaarrekeningen 2018 van deze ondernemingen beoordeeld op de toepassing van deze standaard.

Resultaten

- We zien bij duidelijk uitgeschreven waarderingsgrondslagen dat het 5-stappen model van IFRS 15 leidt tot een goed inzicht in hoe en wanneer omzet wordt verantwoord. Duidelijke toelichtingen geven inzicht in de in contracten opgesloten prestatieverplichtingen. Niet alle ondernemingen hebben deze grondslag ondernemingspecifiek gemaakt.
- We merken op dat voor een goed begrip van verbanden tussen backlogs, contractverplichtingen en omzet, een verloopstaat van de post contractverplichtingen onontbeerlijk is. Dit geldt in de voorkomende gevallen dat de contract balansposities materieel zijn.
- De bepalingen rond agent/principaal zijn in IFRS 15 veranderd. Er wordt nu gekeken naar control. We voeren met een paar ondernemingen gesprekken over de toepassing van deze bepalingen in relatie tot hun businessmodel.
- Eén van de nieuwe toelichtingsvereisten in IFRS 15 betreft een verdere disaggregatie van de omzet. Deze disaggregatie moet inzicht geven in hoe aard, bedrag, timing en omvang van de omzet worden beïnvloed door economische factoren. We stellen vast dat ondernemingen dit toelichtingsvereiste vooralsnog niet heel eenduidig opvolgen.
- Wij verwachten bij alle ondernemingen een uitgebreidere/andere splitsing van de verschillende omzetstromen dan de stromen die in de segmentinformatie moeten worden gegeven, gezien de andere vereisten voor en het doel van segmentinformatie versus dit nieuwe toelichtingsvereiste.
- Tot slot willen wij hier wijzen op de verplichte aansluiting tussen de disaggregatie van de omzet enerzijds en de segmentinformatie anderzijds.

Financiële impact van IFRS 9 ‘Financiële instrumenten’ op Nederlandse banken beperkt

De invoering van IFRS 9 heeft vooral bij banken organisatorisch en administratief grote impact gehad, zo bleek uit ons onderzoek in 2018. Daarom richt het themaonderzoek zich specifiek op de verslaggeving van banken. We zien dat de uiteindelijke financiële effecten bij Nederlandse banken vrij beperkt zijn gebleven. Dit komt, onder andere, door het huidige positieve economische klimaat, waardoor de macro-economische inputs positiever zijn dan oorspronkelijk voorzien.

Methode

We hebben de jaarrekeningen van negen beursgenoteerde banken beoordeeld op de toepassing van IFRS 9.

Resultaten

- Bij de meeste jaarrekeningen 2018 van banken zien we vooral kwalitatieve toelichtingen op de bepaling van een significante toename van het kredietrisico en de scenario's en weging van macro-economische inputs en forward looking informatie, die gebruikt zijn bij de modelmatige bepaling van de kredietverliesvoorzieningen.
- Hierdoor krijgen de gebruikers beperkt zicht op de toepassing van IFRS 9 en kunnen zij geen eigen inschatting maken van de voorspellingen van de bank over de nabije toekomst. Bij één bank zien we dat niet alleen de belangrijkste macro economische inputs zijn toegelicht, maar dat daar ook een gevoeligheidsanalyse bij is gegeven. Dit is in overeenstemming met het uitgangspunt dat een mix van kwalitatieve en kwantitatieve toelichtingen het vereiste inzicht moet geven en daarmee een goed voorbeeld.